

E. O.

Pięcioletni plan badań Instytutu Historii Przyrodoznawstwa i Techniki AN ZSRR

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/1, 235-236

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POBYT W POLSCE WICEPREZESA NEWCOMEN SOCIETY

Na przełomie sierpnia i września 1967 r. bawił w Polsce przez 8 dni Keith Reginald Gilbert, wiceprezes brytyjskiego Towarzystwa im. Newcomena dla Badań nad Historią Konstrukcji i Technologii*, kustosz londyńskiego Muzeum Nauki.

K. R. Gilberta interesowały w Polsce przede wszystkim muzea techniki i nauki oraz zabytki techniki. Zwiedził on więc warszawskie Muzeum Techniki, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Muzeum Żup Solnych w Wieliczce, Muzeum Zagłębia Staropolskiego w Sielpi Wielkiej (gdzie zainteresowały go szczególnie obrabiarki produkcji brytyjskiej fabryki Foxa sprowadzone 140 lat temu dla zakładów w Białogonie) oraz niektóre zabytki techniki Kielecczyny. Zarówno w Warszawie, jak i w Krakowie K. R. Gilbert spotkał się z polskimi historykami nauki i techniki, a w szczególności z przewodniczącym Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, prof. J. Bukowskim. Na spotkaniu tym rozważano m.in. możliwości współpracy brytyjskich i polskich historyków techniki.

E. O.

K R O N I K A   Z A G R A N I C Z N A

ZSRR

PIĘCIOLETNI PLAN BADAŃ INSTYTUTU HISTORII PRZYRODOZNAWSTWA I TECHNIKI AN ZSRR

Na podstawie porozumienia o wymianie informacji między Instytutem Historii Przyrodzawstwa i Techniki AN ZSRR i Zakładem Historii Nauki i Techniki PAN¹ Zakład ten otrzymał zbiorczy plan radzieckiego Instytutu na lata 1966—1970. Plan zawiera 62 tematy, a oprócz tego plan wydawnictw źródłowych obejmuje 7 punktów.

Najbardziej charakterystyczną cechą planu jest położenie głównego nacisku na powszechną historię nauki i techniki: jedynie 15 tematów dotyczy historii nauki i techniki w republikach radzieckich. Natomiast wydawnictwa źródłowe oparte o materiały archiwów radzieckich dotyczą, oczywiście, przede wszystkim nauki i techniki rosyjskiej.

W poświęconym ogólnym zagadnieniom rozdziale planu, obejmującym niemal wyłącznie opracowania zbiorowe, zwraca uwagę podjęcie prac przygotowawczych nad powszechną historią nauki i powszechną historią techniki. Niezależnie od tego plan przewiduje zakończenie w 1970 r. opracowań: *Rozwój przyrodzawstwa w XX w.*, *Historia rewolucji naukowo-technicznej* oraz trzytomowa *Historia koncepcji rozwoju przyrodzawstwa* (jest to jedyna pozycja z teorii nauki). Cztery pozycje obejmuje rozdział *Opracowanie leninowskiej spuścizny w zakresie rozwoju przyrodzawstwa i techniki*; pozycje te mają być przygotowane na setną rocznicę urodzin Lenina.

W najobfitszym rozdziale poświęconym dziejom poszczególnych nauk oraz problemów naukowych i technicznych przewidziane są zarówno opracowania dziejów wybranych dyscyplin naukowych (m.in. matematyki, mechaniki, fizyki, chemii wie-

* Obszerną informację o działalności tego towarzystwa pióra K. R. Gilberta drukował „Kwartalnik” w nrze 2/1967 (s. 487).

¹ Por. w nrze 4/1965 „Kwartalnika” (s. 664) informację *Spotkanie z kierownictwem radzieckiej delegacji na Kongres Historii Nauki*.

ków XIX i XX, geologii, cytologii), jak i monografie wybranych problemów naukowych: teorii równoległych, pojęcia całki, metod fizyki statystycznej, teorii roztworów, odkrycia izotopów, nauki o fotosyntezie w XX w. itp. Problematyka historii techniki koncentruje się na dziejach techniki najnowszej; radioelektroniki, hydro-mechaniki technicznej, techniki raketowej itp. Niektóre z opracowań tego rozdziału mają być wykonane zespołowo.

Plan nie zawiera ani tematów biograficznych, ani dziejów poszczególnych instytucji naukowych, opracowania takie nie zostały zapewne uznane za dostatecznie ważne, by wejść do planu pięcioletniego.

E. O.

SYMPOZJUM HISTORII GEOLOGII W EREWANIE I UTWORZENIE MIĘDZYNARODOWEGO KOMITETU HISTORII NAUK GEOLOGICZNYCH

W Erewanie odbyło się w dniach 6—12 czerwca 1967 r. międzynarodowe sympozjum, poświęcone historii nauk geologicznych oraz dziejom górnictwa i hutnictwa Armenii. W czasie obrad sympozjum utworzono międzynarodowy komitet koordynujący badania w zakresie historii nauk geologicznych.

Sympozjum zorganizowane zostało przez Akademię Nauk Armeńskiej SSR przy współudziale Akademii Nauk ZSRR, w wyniku uchwały XXIII Międzynarodowego Kongresu Geologicznego w Delhi w 1964 r.

Inicjatywę powołania stałej organizacji międzynarodowej koordynującej i ułatwiającej rozwój badań nad historią nauk geologicznych wysunął przed kilku laty kierownik Pracowni Historii Geologii Instytutu Geologicznego AN ZSRR, prof. W. W. Tichomirow. Drogą korespondencji i bezpośrednich kontaktów przeprowadził on konsultacje z wieloma geologami z różnych krajów europejskich i pozaeuropejskich, zajmującymi się historią swej dyscypliny. W wyniku tych konsultacji wniosek delegacji radzieckiej na Kongresie w Delhi o utworzenie takiej organizacji został jednogłośnie przyjęty. Kongres powierzył przeprowadzenie prac przygotowawczych komitetowi organizacyjnemu pod przewodnictwem prof. I. I. Gorskiego (ZSRR) i W. W. Tichomirowa.

Organizatorzy potrafili zainteresować przygotowującym sympozjum szeroki krąg pracowników naukowych, o czym świadczy liczba zgłoszonych referatów. W sympozjum wzięło udział ok. stu geologów z różnych republik Związku Radzieckiego oraz trzydziestu uczestników zagranicznych z Anglii, Belgii, Czechosłowacji, Danii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Japonii, Nowej Zelandii, NRD, NRF, Polski, Stanów Zjednoczonych i Szwecji.

Program sympozjum przewidywał w ciągu dwóch pierwszych dni referaty zagranicznych i radzieckich historyków geologii, a w trzecim dniu — referaty o historii kultury, geologii i górnictwa Armenii przygotowane przez naukowców armeńskich; pozostałe dni przeznaczono na wycieczki terenowe. W czasie pierwszych trzech dni miały również zostać przeprowadzone prace organizacyjne nad utworzeniem Międzynarodowego Komitetu Historii Nauk Geologicznych.

Sympozjum w Erewanie było pierwszym poświęconym wyłącznie historii nauk geologicznych. Rozwój tej dziedziny badań przebiega w poszczególnych krajach bardzo różnorodnie, co wyraźnie zaznaczyło się w tematyce i treści zgłoszonych referatów. Organizatorzy pozostawili przy tym uczestnikom swobodę wyboru tematów, co dało w efekcie interesujący obraz bardzo różnego traktowania badań w zakresie historii nauki, a w szczególności historii nauk geologicznych.